

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์ตามความคาดหวังของผู้ประกอบการนั้น เป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะทำให้การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับลักษณะงานและความต้องการของผู้ประกอบการ เป็นการส่งเสริมให้ผู้ที่กำลังจะจบการศึกษามีความรู้ความสามารถ สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงาน มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีแนวทางและทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความคาดหวังของผู้ประกอบการ เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์

กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการจากสถานประกอบการทั้งหมด 43 แห่งที่นักศึกษาไปฝึกงาน ช่วงปีการศึกษา 2528 - 2532 ผู้ประกอบการเหล่านี้ประกอบด้วย เจ้าของสถานประกอบการจำนวน 20 คน ผู้อำนวยการฝ่ายศิลป์หรือหัวหน้าฝ่ายศิลป์จำนวน 32 คน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายศิลป์จำนวน 26 คน รวมทั้งสิ้น 78 คน ครูผู้สอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์ทั้ง 3 วิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 19 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษา และรวบรวมข้อมูลในรายงานวิจัย รายงานการสัมมนา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ อาจารย์ นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกงาน แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

- ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการและครู เป็นคำถามแบบ เลือกตอบ
- ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษาฝึกงานตามความคาดหวังของผู้ประกอบการ และครู เป็นคำถามแบบ เลือกตอบ
- ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบประมาณค่าแบบให้ค่าความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับนักศึกษาฝึกงาน ด้านคุณลักษณะส่วนตัวและคุณลักษณะในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน และคำถามปลายเปิด

หาความตรงในเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ฝ่ายการศึกษา 3 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายสถานประกอบการ 7 ท่าน พิจารณาแก้ไข ปรับปรุง ข้อคำถาม และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ประกอบการที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจำนวน 20 คน นำแบบสอบถามคืนจากกลุ่มทดลองมาตรวจสอบความตรง (Validity) ว่า ได้สาระตรงตามเนื้อหาที่ต้องการคำตอบ ครอบคลุมประเด็นหลัก, ประเด็นย่อย และสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของแบบสอบถามหรือไม่ และหาความเที่ยง (Reliability) จากสูตรวัดความ สอดคล้องภายในของครอนบาช (Cronbach) ปรับปรุงอีกครั้ง และนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่ม ประชากรจำนวน 105 คน เป็นเจ้าของสถานประกอบการ 24 คน หัวหน้าฝ่ายศิลป์ 36 คน เจ้าหน้าที่ฝ่ายศิลป์ 26 คน และครู 19 คน รวม 105 คน โดยนำแบบสอบถามไปถามและ รอรับคำตอบด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด 97 ฉบับ เมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้ว แบบสอบถามใช้ได้ทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละของสถานภาพของกลุ่มประชากร สถานภาพนักศึกษาฝึกงาน ตามความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู
2. เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยและค่า t ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู ทั้งโดยส่วนรวม รายด้าน และรายข้อ เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงานด้านคุณลักษณะส่วนตัว และคุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน
3. หาคำถามที่ความคิดเห็นอื่น ๆ และข้อ เสนอแนะของผู้ประกอบการ
4. เปรียบเทียบลำดับความสำคัญของคุณลักษณะนักศึกษา ตามความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย
5. นำเสนอ เส้นภาพ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย การประเมินความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูที่มีต่อคุณลักษณะส่วนตัว และคุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1. คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มครู ซึ่งได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวใน 4 หัวข้อ คือ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา และระยะเวลาดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31 - 40 ปี ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ระยะเวลาดำรงตำแหน่งในปัจจุบันอยู่ในช่วง 1 - 3 ปี สำหรับกลุ่มครู เป็นเพศชายและ เพศหญิงในอัตราส่วนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี วุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ระยะเวลาดำรงตำแหน่งในปัจจุบันอยู่ในช่วง 4 - 6 ปี

2. สรุปผลความคาดหวังของผู้ประกอบการ เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ทั้งโดยรวม รายด้าน และรายข้อ

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการ เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ โดยรวมทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัวและด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งค่อนข้างไปทางมาก สำหรับรายด้านพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการ เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ในแต่ละด้าน ด้านคุณลักษณะส่วนตัวและด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ ความคิด อารมณ์ ลักษณะนิสัยจริยธรรมและคุณธรรม ความรู้ทางวิชาชีพและทักษะอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ส่วนคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษาฝึกงานในรายข้อ ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเกี่ยวกับบุคลิกภาพ การเป็นผู้มีกิริยากระฉับกระเฉงว่องไว มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.46$) เกี่ยวกับความคิด การเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.77$) เกี่ยวกับลักษณะนิสัยการเป็นผู้มีความอดทนในการทำงานหนักเอาเบาสู้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.47$) เกี่ยวกับกัมมสุขสัมพันธ์ การเป็นผู้มีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.38$) เกี่ยวกับอารมณ์ การเป็นผู้มีสติสัมปชัญญะ รู้จักยั้งคิด มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.17$) เกี่ยวกับความรู้ทางวิชาชีพและทักษะ การเป็นผู้มีความสามารถประยุกต์ความรู้ในการทำงานได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.56$)

ในรายข้อ คุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เกี่ยวกับบุคลิกภาพ การเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.31$) เกี่ยวกับความคิด การเป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.41$) เกี่ยวกับลักษณะนิสัย การเป็นผู้มีความขยัน จริงจังกับงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.59$) เกี่ยวกับกัมมสุขสัมพันธ์ การเป็นผู้รู้จักปรับตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.21$) เกี่ยวกับอารมณ์ การเป็นผู้รู้จักควบคุมอารมณ์ ไม่ฉุนเฉียวง่าย มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.08$) เกี่ยวกับจริยธรรมและคุณธรรม การเป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} =$

4.62) เกี่ยวกับความรู้ทางวิชาการอาชีพและทักษะ การเป็นผู้พัฒนาผลงานอยู่ตลอดเวลา มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.38$)

3. สรุปผลความคาดหวังของครู เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ โดยส่วนรวมทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัวและคุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก สำหรับในรายด้านพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของครู เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ในแต่ละด้าน คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัวและด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ ความคิด ลักษณะนิสัย มนุษยสัมพันธ์ อารมณ์ จริยธรรม และคุณธรรมความรู้ทางวิชาชีพและทักษะอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ส่วนในรายข้อคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษาฝึกงาน ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเกี่ยวกับบุคลิกภาพ คือ การเป็นผู้มีกิริยากระฉับกระเฉง ว่องไว และสุภาพเรียบร้อย กิริยามารยาทดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.37$) เกี่ยวกับความคิด การเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.68$) เกี่ยวกับลักษณะนิสัย การเป็นผู้รักษาเวลา มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.74$) เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ การเป็นผู้มีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.42$) เกี่ยวกับอารมณ์ การเป็นผู้มีสติสัมปชัญญะ รู้จักยั้งคิด มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.42$) เกี่ยวกับวิชาความรู้ทางวิชาอาชีพและทักษะ การเป็นผู้มีความสามารถประยุกต์ความรู้ในการทำงานได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.63$)

คุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน ในรายข้อพบว่า คะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของครูอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เกี่ยวกับบุคลิกภาพ การเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.53$) เกี่ยวกับความคิด การเป็นผู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.42$) เกี่ยวกับลักษณะนิสัย การเป็นผู้ตรงต่อเวลา มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.95$) เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ การเป็นผู้รู้จักปรับตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และรู้จักประนีประนอม ประสานผลประโยชน์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.11$) เกี่ยวกับอารมณ์ การเป็นผู้รู้จักควบคุมอารมณ์ ไม่ฉุนเฉียวง่าย มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.37$) เกี่ยวกับจริยธรรมและคุณธรรม การเป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.63$) เกี่ยวกับความรู้ทางวิชาอาชีพและทักษะ การเป็นผู้พัฒนาผลงานอยู่

ตลอดเวลา มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.53$)

4. สรุปการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะ ส่วนตัวของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ พิจารณาโดยส่วนรวมรายด้าน และ รายข้อตามลำดับ

4.1 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะ ส่วนตัวของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และในรายด้านส่วนใหญ่ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ นักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกัน

4.2 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะ ส่วนตัวของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ในด้านบุคลิกภาพไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและ ครูเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ไม่แตกต่างกัน

4.3 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะ ส่วนตัวของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ในด้านความคิดมีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับความคิดของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์แตกต่างกัน

4.4 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะ ส่วนตัวของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ในด้านลักษณะนิสัยมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและ ครูเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์แตกต่างกัน

4.5 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะ ส่วนตัวของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ในด้านมนุษยสัมพันธ์มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและ ครูเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์แตกต่างกัน

4.6 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะ ส่วนตัวของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ในด้านอารมณ์มีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูเกี่ยว

กับอารมณ์ของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์แตกต่างกัน

4.7 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะ ส่วนตัวของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ในด้านความรู้ทางวิชาชีพและทักษะ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาชีพและทักษะของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์แตกต่างกัน

5. สรุปการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ พิจารณาโดยส่วนรวม รายด้าน และรายข้อตามลำดับ

5.1 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในรายด้านส่วนใหญ่ก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ทั้งโดยส่วนรวมและ เป็นรายด้านแตกต่างกัน

5.2 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ในด้านบุคลิกภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์แตกต่างกัน

5.3 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ในด้านความคิด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูเกี่ยวกับความคิดของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์แตกต่างกัน

5.4 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ในด้านลักษณะนิสัย

มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์แตกต่างกัน

5.5 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์ ในด้านมนุษยสัมพันธ์ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์ ไม่มีความแตกต่างกัน

5.6 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์ ในด้านอารมณ์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูเกี่ยวกับอารมณ์ของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์ มีความแตกต่างกัน

5.7 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์ ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์ มีความแตกต่างกัน

5.8 ค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์ ในด้านความรู้ทางวิชาชีพและทักษะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับความรู้ทางวิชาชีพและทักษะของนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์ มีความแตกต่างกัน

6. สรุปความคิดเห็นอื่น ๆ และข้อเสนอแนะของกลุ่มประชากร พบว่าความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์ ควรเน้นด้านความสนใจในงานที่จะฝึก รักษาการทำงาน รับผิดชอบ ตั้งใจเรียนรู้งาน ซื่อสัตย์ จริงใจ มีคุณธรรม มีความกตัญญูกตเวที มีมนุษยสัมพันธ์ มีปัญญา รู้กาลเทศะ เข้าใจสภาพสังคม และ

ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น

7. สรุปการลำดับความสำคัญของคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงาน ตามความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู ส่วนใหญ่ลำดับความสำคัญอันดับแรกตรงกัน ยกเว้นคุณลักษณะส่วนตัวในด้านลักษณะนิสัย ผู้ประกอบการคาดหวังอันดับแรก เรื่องการเป็นผู้มีความอดทนในการทำงานหนักเอาเบาสู้ ส่วนครูคาดหวังอันดับแรก เรื่องการเป็นผู้รักษาเวลา คุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในด้านความคิด ผู้ประกอบการคาดหวังอันดับแรก เรื่องการเป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ส่วนครูคาดหวังอันดับแรก ในเรื่องการเป็นผู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี ด้านสุดท้ายซึ่งแตกต่างกัน คือ ด้านลักษณะนิสัย ผู้ประกอบการคาดหวังอันดับแรกในเรื่องการเป็นผู้มีความขยัน จริงจังกับงาน ส่วนครูคาดหวังอันดับแรก ในเรื่องการเป็นผู้ตรงต่อเวลา

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวมาแล้ว ทั้งผู้ประกอบการและครูคาดหวังคุณลักษณะนักศึกษาดังต่อไปนี้ คือ การเป็นผู้มีกิริยากระฉับกระเฉง ว่องไว มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีสติสัมปชัญญะ รู้จักยั้งคิด มีความสามารถประยุกต์ความรู้ในการทำงานได้ รู้จักกาลเทศะ รู้จักปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักควบคุมอารมณ์ ไม่ฉุนเฉียวง่าย มีความรับผิดชอบสูง และเป็นผู้พัฒนาผลงานตลอดเวลา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยนี้พบว่า ความคาดหวังระดับสูงสุดของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัว และคุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษา คือ เรื่องการรักษาเวลาและการเป็นผู้ตรง ต่อเวลา ครูเป็นผู้ผลิตนักศึกษาสู่ตลาดแรงงานและเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักศึกษา ย่อมมองเห็นปัญหาเรื่อง การรักษาเวลาและการตรงต่อเวลาของนักศึกษาจึงมีความคาดหวังสูงมาก ในเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของคาสซีโออะ อีโน (2529 : 33 - 34) ซึ่งเป็นอาสาสมัครผู้ป่วนในวิทยาลัย เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคภาคพายัพ ได้เห็นการใช้ชีวิตของนักศึกษาในวิทยาลัย อาชีวศึกษาและได้เขียนบทความเรื่อง "วิกฤตการณ์ของโรงเรียนวิชาชีพในปัจจุบัน" มีใจความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาคุณสมบัติผู้เรียน ตอนที่สรุปได้ว่า ผู้เรียนมาโรงเรียนโดยพึ่งพาอาศัยของ พ่อแม่และคนอื่น ๆ พวกเขาขาดความสนใจต่อการเรียน ความรู้พื้นฐานและสามัญสำนึกที่จำเป็น ต่อการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ระเบียบปฏิบัติงานเรียน พวกเขาสูบบุหรี่ กินข้าว ไปข้างนอก พุดเล่นกัน หรือมาสาย หรืออื่น ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องของการไม่รู้จักรักษาเวลา ให้เป็นประโยชน์ทำให้เกิดความเฉื่อยชาทางจิตใจ ไม่สามารถทำหน้าที่ตามที่ได้รับบทบาท เป็น สมาชิกของสังคมได้

ความคาดหวังระดับสูงสุดของผู้ประกอบการเกี่ยวกับคุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน คือ การเป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง ส่วนครูคาดหวังสูงสุดในด้านการ เป็นผู้ตรงต่อเวลา รองลงมา คือ การเป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง ซึ่งโดยหลักการแล้วการเป็นผู้มีความรับผิดชอบสูงย่อมเป็นเรื่องสำคัญมาก ดังนั้นความคาดหวังของผู้ประกอบการเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านนี้ย่อมสูงสุด เพราะขณะฝึกงานผู้ประกอบการมีบทบาททั้งนายจ้าง ผู้สอน หัวหน้า และผู้ร่วมงาน ซึ่งย่อมต้องคาดหวังนักศึกษาฝึกงานในระดับสูงเพื่อให้นักศึกษาที่ผ่านการฝึกงานมีคุณภาพเป็นที่ต้องการของสังคม มีความรับผิดชอบ ซึ่งสามารถครอบคลุมทั้งวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม วิจารณ์ รวมทั้งความสามารถในการปฏิบัติงานอีกด้วย ตามที่ วรเชต ภัทรกายะ (2529 : 60) กล่าวมาทั้งหมดล้วนเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทั้งสิ้น ตั้งแต่การสร้าง ความประทับใจครั้งแรกแก่สถานประกอบการด้วยการแต่งกายเรียบร้อย เหมาะสม มีสัมมาคารวะ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา สำนึกในการรักษา ทรัพย์สิน ตั้งใจศึกษาและสังเกตระบบการทำงาน รวมทั้งเทคนิคต่าง ๆ อุดม วิริยะ สิริ นันท

(2530 : 16) กล่าวถึง ความรับผิดชอบของผู้จบการศึกษาสายอาชีพศึกษาว่า อยากให้แก้ไข ปัญหาความรับผิดชอบเกี่ยวกับการวางตัว การตัดสินใจ อาจเป็นเพราะผู้ที่จบอาชีวะ เป็นผู้อยู่ กลางระหว่างปริญญาศรีกับคนงาน จะเป็นนายก็ไม่ใช่ คนงานก็ไม่เชิง ทำให้เกิดความอึดอัด ส่วนเรื่องความรับผิดชอบในการทำงาน ผู้บังคับบัญชามากกว่า ำใช้ได้ มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ ขยันขันแข็งกว่าปริญญาศรี

2. จากผลการวิจัยนี้พบว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูที่มีต่อคุณลักษณะ ของนักศึกษาฝึกงาน ทั้งในด้านส่วนตัวและในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่ในระดับความคาดหวัง สูงมาก อธิบายได้ว่า ความคาดหวังทั้งคุณลักษณะส่วนตัวและคุณสมบัติด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ของนักศึกษา มีความจำเป็นไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน การที่ผู้ประกอบการและครูกำหนดคุณลักษณะใน การทำงานร่วมกับผู้อื่นสอดคล้องกับแนวคิดในการอยู่ร่วมกัน เป็นสังคมของเสรี พงศ์พิศ (2524 : 96 - 97) ว่า คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงปรารถนา คือ คุณสมบัติของมนุษย์ที่แท้จริงที่มี "ปัญญา" เข้าใจแจ้ง ไม่เพียงแต่แง่หนึ่งแง่เดียวของชีวิต แต่เข้าใจความหมายสุดยอดของความ เป็นคน และจากคำกล่าวของลีปนนท์ เกตุทัต (2529 : 6) ว่า การฝึกนิสัยที่ดี คือ ำให้รู้จักทำงาน ร่วมกัน เป็นกลุ่ม ทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกนิสัยอดทน ซื่อสัตย์ ซึ่งการศึกษาของเราเกือบจะไม่ได้ ทำในเรื่องนี้ โดยเฉพาะเด็กไทย ยิ่งเรียนสูงขึ้นจะยิ่งขาดสิ่งนี้

3. ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านการเป็นผู้มีความ คิดริเริ่มสร้างสรรค์สูงมาก อธิบายได้ว่า ลักษณะงานด้านออกแบบพาณิชย์ศิลป์ต้องการผู้ที่มีความ คิดริเริ่มสร้างสรรค์สูง ดังกล่าวมาแล้วว่า ผู้ประกอบการมีบทบาททั้งนายจ้าง ผู้สอน หัวหน้า และผู้ร่วมงานย่อมคาดหวังนักศึกษาฝึกงานที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูง ตลอดจนครูซึ่งเปรียบ เสมือนผู้ผลิตนักศึกษาออกสู่ตลาดแรงงาน ย่อมคาดหวังให้นักศึกษาของตนเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ การที่ผู้ประกอบการและครูเน้นในเรื่องความคิดสร้างสรรค์นี้ จักร ศิริพานิช กล่าวไว้ในการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาและการวิจัยทางศิลปะกับสังคมไทย ณ ห้องประชุมใหญ่อาคารสภาวิจัยแห่งชาติ บางเขน เมื่อวันที่ 27 - 29 พฤษภาคม 2529 มี ำใจความตอนหนึ่งว่า

โดยทั่วไปแล้วจะพบว่า โครงสร้างของหลักสูตรในทุกระดับการศึกษา จะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะของวิชาการ
2. ลักษณะของวิชาชีพ

แต่ทั้ง 2 ลักษณะดังกล่าว ไม่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนถึงรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถจะนำไปผลักดันความ เข้มทางสายวิชาการและสายวิชาชีพทั้ง 2 ประการ ได้ (ยกเว้นในระดับสถาบันอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอน) เมื่อเป็นดังนี้ ผลกระทบที่เกิดขึ้น จึงเป็นปัญหาโดยตรงกับประชากรของประเทศที่ไม่สามารถ "สร้างงาน" จากความคิดสร้างสรรค์ ขึ้นมาได้ แม้ว่าเยาวชนของชาติจะศึกษาครบถ้วนตามหลักสูตรของกรมสามัญศึกษา และกรม อาชีวศึกษา หรือแม้แต่ในระดับอุดมศึกษาก็ตาม

4. จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูเกี่ยวกับ คุณลักษณะนักศึกษาฝึกงาน มุ่งเน้นคุณลักษณะด้านอุปนิสัยรักการทำงานของนักศึกษา และเข้าใจ งานมากตามลำดับดังนี้ การเป็นผู้มีความอดทนในการทำงาน นักเอาเบาสู้ การเป็นผู้มีความ เข้าใจในคำสั่ง สามารถนำไปวิเคราะห์ปฏิบัติ การเป็นผู้มีความสามารถประยุกต์ความรู้ในการ ทำงานได้ การเป็นผู้มุ่งคุณภาพในการทำงาน การเป็นผู้มีความมานะพยายาม ไม่ย่อท้อต่อ อุปสรรคต่าง ๆ การเป็นผู้มีความขยัน จริงจังกับงาน การตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริต ตรงกับ คำแนะนำของ อุดม วิริยะนันท์ (2530 : 15) ที่ว่า "ในการให้ความรู้แก่นักศึกษาสิ่งสำคัญ คือ เรื่องของการสร้างให้ทุกคนกระตือรือร้นตลอดเวลา ขยันตลอดเวลา ไม่หยุดนิ่ง อย่าทำ อะไรและคิดจะพอแค่นั้น ต้องคิดเสมอว่า ยังไม่พอ ต้องทำให้ดีกว่านี้ นอกจากนี้ยังต้องตรงต่อ เวลาและซื่อสัตย์สุจริต" อันเป็นแนวทางเดียวกับอาชวัน วายนานนท์ (2530 : 15) ที่กล่าว ไว้ในหัวข้อการอาชีวศึกษาในทัศนะของเอกชนว่า เอกชนต้องการคนที่ซื่อสัตย์ ขยันอดทน รับผิดชอบ ซึ่งเป็นเรื่องหลักที่สำคัญ

ข้อค้นพบเกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงาน ตามความคาดหวังของผู้ประกอบการและ ครู สอดคล้องกับงานวิจัยปี 2528 ของทวีศักดิ์ จันทรสาร เรื่อง "ความคิดเห็นของคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติและผู้บริหารการศึกษา เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด" ว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ที่สำคัญยิ่ง คือ มีความยุติธรรม มีวินัย

ชื่อสัตย์สุจริต มีความจริงใจต่อผู้ใต้บังคับ เป็นผู้ตรงต่อเวลา มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย มีความขยันและอุทิศเวลาให้กับงาน ปี 2530 กรรมการ อนุปเงิน ทำการวิจัยเรื่อง "สมรรถภาพที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษาหัวหน้าหมวดวิชาในมัธยมศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา" ได้ผล โดยสรุปว่า สมรรถภาพด้านคุณลักษณะและเจตคติ ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม เชื่อมมั่นในตนเอง ฉลาด ทันสมัย ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ มีมนุษยสัมพันธ์ดี ความเป็นผู้นำ มานะอดทน เสียสละ อดกลั้น ใจเย็นหนักแน่น ละเอียดรอบคอบ มีระเบียบ มีเหตุผล ใจกว้าง เป็นประชาธิปไตย มีคุณธรรม ยุติธรรม จริงใจเปิดเผย รู้จักกาลเทศะ มีบุคลิกลักษณะที่ดี มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ มีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา และรู้จักปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีคุณภาพ

ประสาร มาลากุลฯ และคณะ (2530 : 215) แสดงเส้นภาพเกี่ยวกับคะแนนเฉลี่ยของการประเมินคุณลักษณะต่าง ๆ ของบัณฑิต สาขาวิจิตรศิลป์และศิลปประยุกต์ โดยบัณฑิตและผู้จ้างงานเป็นผู้ประเมินปรากฏว่า ผู้จ้างงานประเมินคุณลักษณะโดยรวมสูงกว่าบัณฑิต ในรายข้อพบว่า คุณลักษณะที่ผู้จ้างงานประเมินไว้ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงตามลำดับ คือ ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ความซื่อสัตย์ในการทำงาน มนุษยสัมพันธ์ ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย ความอดุสาหะพยายามในการทำงาน ความรู้เชิงวิชาการทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ ทักษะในการทำงานที่รับผิดชอบ ความคิดริเริ่มในงาน ความรู้เกี่ยวกับงานที่ใช้ในหน่วยงาน คุณภาพของงานที่ทำ ความมีระเบียบในการทำงาน ความเชื่อมั่นในตนเอง และความสามารถในการควบคุมอารมณ์

งานวิจัยปี 2531 ของนิทรา บุญโยม เรื่อง "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา" สรุปคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ว่า จะต้องเป็นผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความรู้ความสามารถพิเศษในสาขาวิชาที่จะนิเทศ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีอัธยาศัยดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกระตือรือร้น แสวงหาความรู้วิชาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีความเฉลียวฉลาด มีปฏิภาณไหวพริบดี มีวินัยในตนเอง และรู้จักเคารพสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น

กล่าวโดยสรุปว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครูต่อคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงาน มุ่งเน้นทั้งคุณลักษณะส่วนตัวและคุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยให้นักศึกษาฝึกงานเป็นผู้รักษาเวลา มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถประยุกต์ความรู้ในการปฏิบัติงานได้ มีความอดทนในการทำงาน หนักเอาเบาสู้ มุ่งคุณภาพในการทำงาน มีความขยัน จริงจังกับงาน มีความมานะพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ กระตือรือร้นในการทำงาน พัฒนาผลงานตลอดเวลา และซื่อสัตย์สุจริต เป็นหัวใจของการฝึกงาน

5. ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ โดยส่วนรวมและในรายด้านแตกต่างกัน

5.1 ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ โดยส่วนรวมและในรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังของครู อยู่ในระดับสูงกว่าผู้ประกอบการ โดยเฉพาะด้านบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย คุณธรรมและจริยธรรม ความรู้ทางวิชาอาชีพและทักษะ การที่ครูมีความคาดหวังสูงกว่าผู้ประกอบการในด้านเหล่านี้ เนื่องจากครูมีความรู้สึกที่เป็น "ครู" ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้นิยามไว้ว่า ครู คือ ผู้สั่งสอนหรือผู้ถ่ายทอดวิชา และถ้าจะหมายความให้กว้างยิ่งขึ้น ครูนอกจากจะเป็นผู้ให้ความรู้แล้ว ยังมีหน้าที่สอนคนให้เป็นคนดี (อนันต์ กรุแก้ว, 2530 : 1) และนโยบายของรัฐบาลก็ได้กำหนดไว้ว่า จะจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ โดยระดับอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจะให้ความสำคัญ คือ ผลิตบุคลากรให้ตรงกับความต้องการการพัฒนาประเทศและตลาดแรงงาน ทั้งให้สอดคล้องกับทรัพยากรและสภาพท้องถิ่น (มารุต บุณนาค, 2529 : 28) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของบรรจง ชูสกุลชาติ (2529 : 27) ที่ว่า การอาชีวศึกษาของเราจะบรรลุผลอันแท้จริงก็ต่อเมื่อ นักเรียนนักศึกษาของเราสำเร็จการศึกษาออกไปแล้วมีงานทำ มีทักษะเยี่ยม เป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงาน นักเรียนนักศึกษาของเรามีคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม นักเรียนนักศึกษาของเราเข้าใจคุณค่าของเวลา สามารถสร้างงานพัฒนางาน และมีความคิดสร้างสรรค์

5.2 ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความคาดหวังของครูในด้านมนุษยสัมพันธ์มีระดับความคาดหวังสูงกว่าผู้ประกอบการ ครูซึ่งเป็นข้าราชการสังกัดกรมอาชีวศึกษา ส่วนใหญ่ย่อมมีความเห็นสอดคล้องกับผู้บริหาร หรือสนองนโยบายพัฒนา

คุณภาพอาชีพศึกษาในประการหนึ่งที่ว่า การรวมพลังนั้น เป็นประโยชน์เสมอในทุกกิจการ ผู้ที่จะร่วมงานกับผู้อื่นได้ดี ต้องมีน้ำใจเสียสละทั้งร่างกาย แรงใจ และกำลังปัจจัยเพื่อผู้อื่นได้เสมอ (บรรจง ชูสกุลชาติ, 2529 : 32) เหล่านี้ล้วนเป็นประเด็นด้านมนุษยสัมพันธ์ อันจะทำให้ นักศึกษาสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ดี ซึ่งครูก็ได้คาดหวังคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ในระดับเห็น ค่ายมาก

5.3 ความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่ต่างกันมาก เมื่อเปรียบเทียบจากค่าเฉลี่ย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ทั้งผู้ประกอบการและครูล้วนคาดหวังคุณลักษณะ ด้านความคิดในระดับสูง ตั้งใจบทความเรื่องการอาชีพศึกษาในทัศนะของภาคเอกชน อาชวัน วายวานนท์ (2529 : 15) กล่าวว่า อยากให้การอาชีพศึกษาเน้นเรื่องใจรักงาน สามารถที่จะทำงานได้ แก้ปัญหาได้ รับผิดชอบได้ ซึ่งตรงกับความคิดของบรรจง ชูสกุลชาติ (2529 : 30 - 32) ว่า การจะประสบความสำเร็จในกิจการทั้งปวง ต้องประกอบด้วย การสร้างบรรยากาศที่ดี เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถ มีจริยธรรมและจรรยาบรรณอันงดงาม มีสิ่งจะ ไม่มีความแตกแยก มีไหวพริบเฉียบคม มีความคิดสร้างสรรค์ มีธรรมาปฏิบัติ มีกลวิธี ในการแก้ปัญหา มีความรับผิดชอบ เป็นตัวอย่างอันดีด้านความคิด รู้จักบริหารเวลา มีใจแผ่ อาสา กระฉับกระเฉง ว่องไว ปรับปรุงตนเองเสมอ และร่วมงานกับผู้อื่นได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่สืบเนื่องมาจากผลการวิจัย

1. ฝ่ายสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกงานของนักศึกษา

1.1 ควรได้นำการศึกษาความคาดหวังของผู้ประกอบการถึงคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงานอันมีผลต่อการประเมินผลการฝึกงาน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

1.2 สถานศึกษา ควรได้มีการเน้นเรื่องการรักษาเวลา ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมีจรรยาบรรณการทำงาน มุ่งคุณภาพของงาน ความขยัน อดทน ซื่อสัตย์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น มนุษยสัมพันธ์ เพื่อเป็นการเตรียมนักศึกษาให้ออกฝึกงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของการศึกษาหรือกิจกรรม

1.3 ควรได้มีการจัดการสัมมนา หรือประชุมร่วมกับฝ่ายผู้ประกอบการ เพื่อระดมความคิดเห็น เป็นการกำหนดลักษณะนักศึกษาฝึกงาน และนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับความต้องการของผู้ประกอบการและสังคม

2. ฝ่ายผู้ประกอบการ

2.1 ควรได้มีการจัดการประชุมร่วมกัน ปรึกษากับสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกงานของนักศึกษา เพื่อประสานหรือพิจารณาถึงความสมคูลย์ของความคาดหวังทั้ง 2 ฝ่าย เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษา

2.2 ควรได้มีการพิจารณาสร้างมาตรฐานการรับนักศึกษาฝึกงาน เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกงานของนักศึกษา และกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาโครงการฝึกงานสำหรับการศึกษาในระดับต่าง ๆ
2. ควรทำการวิจัย เปรียบเทียบพัฒนาการของคุณลักษณะนักศึกษาซึ่งผ่านการฝึกงานจากสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐ